

Fra Ilija Barišić

Misionar u Kongu

fra Valentino Radaš

1. FRA ILIJIN PUT DO MISIJA

Fra Ilija Barišić je svećenik franjevac Provincije sv. Jeronima sa sjedištem u Zadru. Rođen je 12. lipnja 1942. u mjestu Gmići kod Prozora, u Bosni i Hercegovini. U franjevački red stupio je 1958. te je kao član Provincije sv. Jeronima studirao u Firenci, gdje je i zaređen za svećenika 29. lipnja 1969. U misiji u Demokratsku Republiku Kongo (tadašnji Zair) otišao je 8. rujna 1972. godine.¹ Najstariji je i najiskusniji hrvatski misionar.

Fra Ilija proveo je većinu života u misijama u Africi. Prije nego je postao đakon, osjetio je želju da se pridruži onima koji djeluju u Africi. Još kao student u Italiji imao je kontakt sa studenata iz Afrike. Oni su često pripremali priredbe, pjesme i plesove gdje su govorili o zemljama iz koje dolaze, ali i o potrebi svećenika misionara. Tako se fra Ilija počeo posebno zanimati za Afriku. Onda je počeo proučavati afrički animizam i nekršćanske religije uopće i otvorio se za misionarski duh.² To je bio dobar način spremanja za njegov misionarski rad i to mu je kasnije puno koristilo.

Napisao je pismo poglavarima i izrazio želju da ode u misije. Međutim, provincijal mu je odgovorio da treba

¹ Usp. Radosna vijest, *Misijski list*, XLIX. (2020.) 11, str. 12.

² Fra Ilija Barišić, intervju vodio fra Antonio Musa, 19. listopada 2014. <https://www.fra3.net/intervju/fra-ilija-barisic-vjera-nas-cini-misionarima-935> (11. 11. 2020.)

raditi dvije godine za provinciju te je ostao u splitskom franjevačkom sjemeništu dvije školske godine. Godine 1971. otišao je u Pariz učiti francuski jezik, a tu je ostao godinu dana. Za to vrijeme je radio u garaži „Reanaulta“, a navečer je pohađao jezični tečaj. Rad u servisu mu je dobro došao jer je naučio mehaniku koja mu je kasnije dobro poslužila. U DR Kongo, u grad Bukavu stigao je na blagdan Male Gospe 1972. godine.

2. DR KONGO

Kad je fra Ilija je stigao u tadašnji Zair, je bio obilježen teškim prilikama, siromaštvo i višedesetljetnim sukobima. Misionari su pomagali podukom, gradnjom škola, crkava, bolnica te zapošljavanjem tamošnjeg naroda. Djeca su u Kongu, kaže fra Ilija, najveće bogatstvo, a od prve do pete godine umre njih oko 62 posto. Zbog manjka hrane i manjka higijene, djeca često obolijevaju od trbušnih bolesti i velika je smrtnost djece. Uglavnom jedu stalno istu monotonu hranu bez proteina. Zbog tako lošeg stanja djece, onog najvećeg bogatstva u Kongu, Caritas propagira uzgoj zečeva i indijske krmadi čije su meso i krv jako dobro za neuhranjenu djevcu. Ljudi tamo žive u okruglim ili kvadratnim kolibama s krovom od trave ili bananine kore, „žbukom“ od blata i bambusa te blatnim podom. Ima puno kiša, a to je dobro. Kongo je bio belgijska kolonija iako je, kaže fra Ilija, 80 puta veći od same Belgije. Fra Ilija govori i o paradoksu velikog materijalnog bogatstva koje ova zemlja ima i siromašnog načina života kojim ljudi u njoj žive.

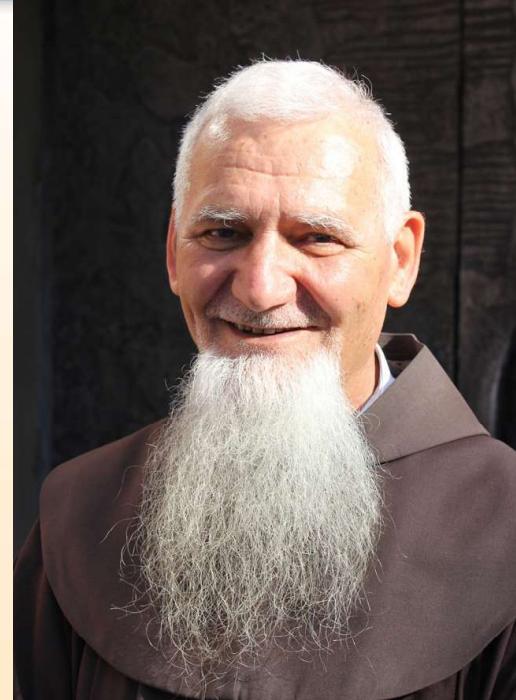
DR Kongo ima puno dijamantata, zlata, tantalita, veliku ekvatorijalnu šumu, no um-

jesto da, po logičnom pravu, to koriste prevenstveno oni koji tamo i žive, velike sile stjerale su Kongoance u kut. Velike sile koče njihov intelektualni razvoj, a zbog tehničkog neznanja dolazi do siromaštva, dok bogatstvo kojim oni jednostavno ne znaju raspolažati uzimaju netko drugi, govori fra Ilija, te dodaje da bi jednaka prava trebala vrijediti za sve, a prevenstveno pravo na dostoјanstven život. U pokrajini Kivu, u kojoj fra Ilija živi, rijetko se živi dostoјanstveno. Vlada velika nesigurnost. Neredi, pljačke i silovanja dio su tamošnje svakodnevice, a u vojsku se šalju i najmanja djeca. To je kao „kamp za izbjeglice“. Na periferiji šume su vojne frakcije iz Ruande, Hutu vojnici te oni koji ih progone – Tutsi. Pobunjenici iz susjednih zemalja Ruande i Ugande bježe u Kongo, skrivaju se po šumi. To je prouzrokovalo da se u naruču stvore ekstremisti i nacionalisti koji su i protiv tih izbjeglica i protiv državne vojske te vojske stranih država, a one ne čini ništa da bi sprječile nerede. Ljudi iz plemena u kojem živi fra Ilija – Banande su miroljubivi i gostoljubivi zemljoradnici, ali i oni brane svoje. Zatvaraju se u svoju kulturu, ekonomiju, trgovinu. U Butembu nema nijednog trgovca koji nije iz tog plemena. Ljudi se tamno bave uzgojem kinina koji se dobiva od biljke kininovac, a uspješno liječi malariju, zatim uzgojem čaja, papaja koje se koriste u medicini, uzgojem kave itd.³

3. POČETAK MISIJSKOG DJELOVANJA I ŽUPA KIMBULU

Fra Ilija je najprije djelovao u župi Buka-vua, a onda su on i fra Božo Čurčija (franjevac provincije Presvetog Otkupitelja, Split) osnovali župu Luhwinja, a tu je fra Ilija bio župnik osam godina. Kasnije je otišao u Nyantende gdje su osnovali kuću odgoja. Tu je fra Ilija bio odgajatelj 20 godina. Ta kuća i

³ Katarina Vrsaljko. Tražimo kumove za školovanje siromašne djece, (30. 9. 2010.) <https://www.zadarskilist.hr/clanci/30092010/trazimo-kumove-za-skolovanje-siromasne-djece> (12. 11. 2020.)

danasnje djele.⁴ Prema želji poglavara nakon toga otišao je u župu Kimbulu posvećenu sv. Josipu, u nadbiskupiju Butembo-Beni.

Od 2005. g. franjevci su preuzeli misiju Kimbulu u kojoj su prvi misionari bili 1925. g. Tu su bili svega četiri godine. Otišli su zbog snage vračara, mušice CC i gladi. Vračari su noću prisiljavali sve koji su bili na poukama, ispojedili se i pričestili da povraćaju to što su primili u misiji. Prva misija nije opstala pa je biskup 2005. g. pozvao franjevce da dodu i ponovno pokušaju evangelizirati taj kraj.⁵

Župa sv. Josipa se nalazi na samom ekuatoru i ima još osam podružnica s južne i sjeverne strane ekvatora. Misija Kimbulu udaljena je od središta nadbiskupije, grada Butemba oko 35 km, a ima 30 000 vjernika.

⁴ Usp. Radosna vijest, *Misijski list*, XLIX. (2020.) 11, str. 12.

⁵ Fra Ilija – misije, <https://mali-brat.com/fra-ilija-misije/> (12. 11. 2020.)

Najprije su uredili crkvu, a zatim su napravili dvorane za vjeronauk i uredi. Svečano otvorene župe bilo je 2006. g. kad se slavila 100. obljetnica dolaska prvih misionara u Kongo. Zbog porasta broja katolika biskup je zamolio da na periferiji grada otvore novu misiju Ngengere, fra Ilijaje ondje djelovao od 2012. do danas.⁶ Taj prostor vrlo je napušten, a tamo se svaki mjesec se krsti oko 200 djece. Ne pomaže Crkva tom narodu da se podigne samo duhovno, već kompletno – i intelektualno i tjelesno. Crkva provodi jednu inkulturaciju da se taj narod podigne u svojoj civilizaciji, kulturi, vjeri, znanosti, poštujuci njihove vrednote, način života, jezik, kulturu, glazbu... Da se te "zabačene" civilizacije povežu s drugima. Misionari pomažu podukom, gradnjom škola, crkva, bolnica te zapošljavanjem tamošnjeg naroda u toj gradnji.⁷ Znali su da treba početi s mladima i školovanima, mijenjati mentalitet ljudi da ne žive u neznanju. Počeli su graditi škole uz dobročinitelje iz Španjolske i Zagreba. Izgradili su dvije srednje škole s 12 razreda i jednu osnovnu školu sa 17 razreda. Onda su počeli tražiti kumove da se i siromašna djeца mogu školovati.

4. DJELOVANJE U ŽUPI NGENGERE

Župa Ngengere službeno je otvorena 5. veljače 2012. godine. Tom prigodom tamošnji biskup mgr. Sikuli Paluku Melchisédech za vrijeme svećane mise i službenog otvorenja ustvrdio je: „Otvorene nove Misije Ngengere za cijelu biskupiju Butembo-Beni zaista je najbolji odgovor na sadašnju konkretnu pastoralnu potrebu koja se u ovom trenutku nameće naglim širenjem periferije grada Butembo“.⁸ U cijeloj Pokrajini Kivu

⁶ Usp. Radosna vijest, Misijski list, XLIX, (2020)11, str. 12.

⁷ Hrvatski misionar u Kongu fra Ilija Barišić (24. 10. 2010.) <http://www.ktabkbih.net/hr/predstavljamo/hrvatski-misionar-u-kongu-fra-ilija-barisi/25968> (12. 11. 2020.)

⁸ Otvorenie Ngengere nove misije fra Ilijie Barišić, Pismo fra Ilijie Barišić (5. 3. 2012.) <http://www.fradragoljevar.com/OTVORENJE%20%20NGENGERE%20NOVE%20MISIJE%20FRA%20ILIJE%20BARISIC%20.doc> (12. 11. 2020.)

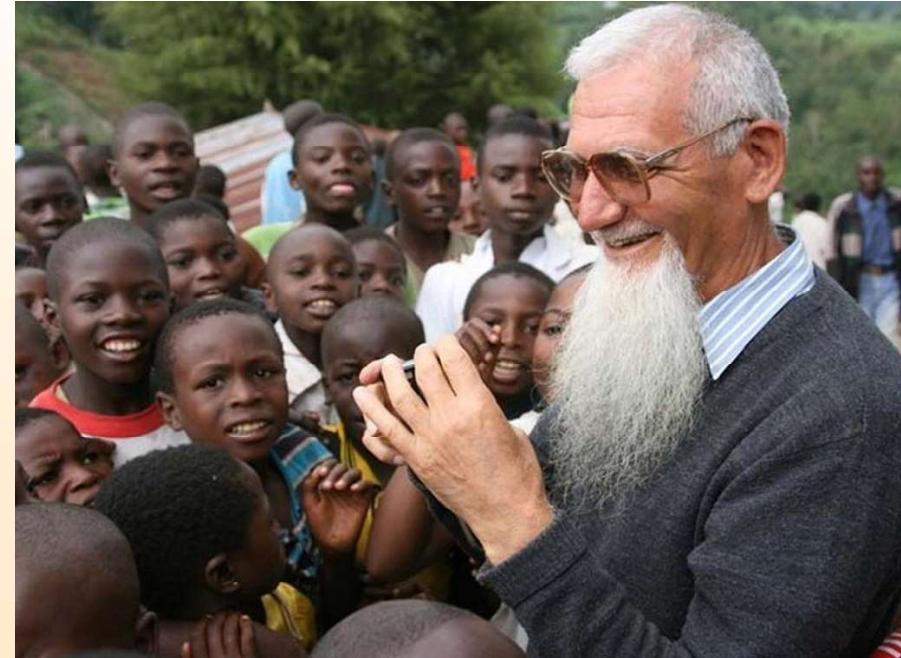
ima 6 biskupija. Franjevcu su prisutni samo u nadbiskupiji Bukavu gdje imaju 4 župe i jedan samostan – postulat u Nyantende.

Za normalan rast i procvat Franjine karizme u Kivu uprava Franjevačke provincije sv. Benedikta Afrikanca u DR Kongo, više puta – usmeno i pismeno, izrazila je želju i očevidnu potrebu da se u biskupiji Butembo prihvati otvaranje nove župe i započne gradnja novog samostana i bratstva s kućom za odgoj mlađih franjevaca. Pismo franjevačkog definitorija tamošnji biskup primio je kao providnosnu radosnu vijest za cijelu Biskupiju. Svestan da je redovništvo „srce crkve“ biskup Sikuli upravo je s očinskom ljubavlju i velikom radošću, s neskrivenom spremnošću i oduševljenjem sam osobno ponudio pastoralni sektor Ngengere i Visenzera koje je župa Katedrala do tada služila. Biskup je darovao i teren za gradnju novog samostana koji će biti ujedno i župni stan.

U ime prisutnih franjevaca, na svečanom otvorenju nove Misije, Fra Ilija je rekao: "Uvjeren sam da po redovnicima i svećenicima franjevcima Bog želi boraviti na ovom mjestu među svojim narodom. Uvjeren sam da nam ovom prigodom, Bog koji voli malene i skromne, objavljuje svoju volju preko svog apostola – našeg biskupa. Zato svim srcem i dušom slavimo Boga radi njegova divnog djela ljubavi koje započinje danas među nama ovdje u Ngengere."⁹

Novoosnovana Misija Ngengere na cijelom svom području za sada ima samo jednu osnovnu školu sa 17 učionica za oko 1020 učenika. Većina učionica su još od pruća i blata, bez prozora i klupa... Nužno se nameće prijeka potreba gradnje jedne srednje škole s barem 12 razreda za dva smjera. To je novi izazov ljudske i bratske ljubavi za sve ustanove koje žele kumovati! Za početak radova, za potrebe nove župe i cijelog sela Ngengere dovršio se dovod vode s brda

⁹ Isto

Kalambi koje je oko 4 km udaljeno od Ngengere. Dovod i razvod vode po selu i do škole košta nešto više od 15 tisuća \$. Bez struje i rasyvjete život sela i župe odvija se normalno, ali bez vode život sela i župe nemoguće, bolesti su neizbjježne...¹⁰

4.1. GRADNJA MOSTA NA RIJEKI MUSUSE U MISIJI NGENGERE

Papa Franjo nas poziva: „Gradite mostove“. Ova papina poruka o gradnji mostova potaknula je fra Iliju na gradnju mosta preko rijeke Mususe koja u biskupiji Butembo-Beni dijeli Misiju Ngengere od Župe Musimba. Potreba koja se ukazala i nakana koju su imali franjevci bila je da se osigura daciima i njihovim roditeljima siguran prijelaz preko

¹⁰ Otvorenie Ngengere nove misije fra Ilijie Barišić, Pismo fra Ilijie Barišić (5. 3. 2012.) <http://www.fradragoljevar.com/OTVORENJE%20%20NGENGERE%20NOVE%20MISIJE%20FRA%20ILIJE%20BARISIC%20.doc> (12. 11. 2020.)

rijeke Mususe koja uslijed velikih kiša često veoma nabuja i vrlo je opasna. Bilo je ovo prvi put da se fra Ilija upustio u „pustolovinu“ gradnje mosta i to preko dosta velike i neugodne brdske rijeke.

Ponajprije treba spomenuti da, prema državnom zakonu u DR Kongu, stranac ne može voditi javne radove bez posebne radne dozvole. Zbog toga je odmah na početku radova osnovan odbor koji je bio odgovoran za izvođenje radova. Nakon izviđanja terena i okolice inženjeri su predložili mjesto i način gradnje mosta. Predložili su postavljanje velike metalne cijevi u jednom tjesnacu rijeke. Cijev je bila promjera šest metara, a dužine nešto više od sedam metara. Cijela konstrukcija mosta dugačka je 24 metra, a između pobočnih zidova širina mosta je sedam metara dok je visina s nasutom zemljom oko devet metara.

Radovi su započeli polovicom ožujka 2018., a dovršeni su 23. veljače 2019. godine. Gradnja mosta iziskivala je dosta napora i materijala. Od početka do kraja gradnja mosta stajala je 41 015 dolara. Jedino Bog i samo on može nagraditi i stostruko uvratiti, kako pojedincima, tako i obiteljima, župama, redovničkim zajednicama i samostanima koji su pomagali u gradnji. Neki su slali pomoć izravno na račun, a mnogi su pomagali posredovanjem Papinskih misijskih djela u Zagrebu ili Sarajevu. Od 2. siječnja do 31. prosinca 2018. g. od Papinskih misijskih djebla primljeno je 23 600 eura. Od Franjevačkog samostana u Dubrovniku primili su 4588 dolara, a od pojedinaca 700 dolara.¹¹

5. ŠKOLOVANJE DJECE (KUMSTVO)

Kada u današnje vrijeme misionari dođu u nove krajeve, u skladu sa mjesnim prilikama i svojim mogućnostima redovito uz crkve

osnivaju i škole: osnovne, zanatske i srednje. Gotovo sva misijska područja su vrlo siromašna i nerazvijena. Ni države u tim područjima nisu u mogućnosti puno učiniti za razvoj školstva. Tako se na primjer u mnogim državama središnje Afrike financiranje školstva velikim dijelom bazira na sustavu školarina i dijete ne može pohađati školu ako roditelji ili netko drugi ne uplati školarinu. Ako pak ne postoji školarina, onda su uvedena neka druga davanja za pohađanje škole (doprinos za školske klupe ili slično). Uz školarinu treba kupiti obaveznu školsku uniformu i obuću, školske knjige i drugi pribor, a poželjno je da se djetu omogući i neki prilog za hranu dok je u školi.¹²

Siromašne afričke obitelji imaju dnevni prihod od 1 do 2 eura. Budući da prosječna obitelj ima od 5 do 10 djece, gotovo sve troši za hranu, ne ostaje im gotovo ništa za školovanje djece i druge potrebe. Članovi prosječne obitelji u srednjoj Africi imaju obično jedan obrok dnevno, kukuruzne

¹¹ DR Kongo – završena gradnja mosta na rijeci Mususi u misiji Ngengere (13. 6. 2019.) <http://www.misije.hr/iz-zivot-a-nasih-misionara/dr-kongo-završena-gradnja-mosta-na-rijeci-mususi> (12.11.2020.)

¹² U Africi djeца trebaju u školi biti uniformirana jer njihova svakodnevna odjeća je tako trošna da nije prikladna za školu.

žgance s umakom od povrća ili kašu od biljke manioke. Zbog toga samo neka djeца iz pojedine obitelji mogu ići u školu.

Druga nevolja što se tiče školovanja je nedostatak škola u mnogim područjima. Škole treba tek izgraditi i opremiti. Ponekad u razredima bude i preko 100 učenika, a škole nemaju ni školsku ploču pa učitelji pišu slova i riječi po tlu.¹³ Fra Ilija se zajedno sa svim prijateljima misija pita: „Je li moguće da i danas, u 21. stoljeću, u novoosnovanoj misiji Kimbulu ima više od 95% djece i mladih koji ne znaju čitati i pisati?“ Da, moguće je! Zašto? Samo zato što im još nitko nije omogućio ama baš nikakvo školovanje. Kraj je zabačen, roditelji siromašni, a čini se da ni državu nije briga.¹⁴ Desetogodišnji, programirani i nametnuti rat umnožio je siročad, uništio postojeće strukture, stvorio opću nesigurnost i posvemašnju bijedu.

U župama Kimbulu i Ngengere ima oko

¹³ Pomoć za školovanje djece u misijama (8. 2. 2019.) <http://www.misije.hr/misijske-akcije/pomoc-za-skolovanje-djece-u-misijama> (12. 11. 2020.)

¹⁴ Isto

1300 djece koja imaju kumove koji ih školuju. Godišnji iznos za učenika u osnovnoj školi iznosi 50 eura, za srednjoškolcu 100 eura, a za fakultet 300 eura. Svaki kum dobije zahvalno pismo djece koja se školjuje, ime i prezime djeteta koje dotični pomaže, datum rođenja i ocjene. Svakog 25. u mjesecu direktor udalj iz škole djetete za koje nije plaćeno školovanje. Može se vratiti kad se iznos platí. Nekad bude slučaj da u razredu ostanu samo kumčad, djeca za koju su franjevcii osigurali novac preko kumova. Iznos se tromjesečno plaća direktoru škole. Osnovna i srednja škola traju svaka po šest godina, do velike mature je 12 godina. Fakultet do prvog stupnja tri godine, a do licencijata pet godina.¹⁵

U početku je bilo tridesetak kumova iz jedne hrvatske misije u Njemačkoj. To se djelo proširilo i na ostale hrvatske misije u inozemstvu te Crkvu u Hrvatskoj i BiH. Fra Ilija je veoma zahvalan svojoj Franjevačkoj

¹⁵ Misijska nedjelja u Žadru – svjedočanstvo: fra Ilija Baraćić, misionar u Kongu (25. 10. 2012.) <https://www.zadarškanabiskupija.hr/?p=8497> (12. 11. 2020.)

provinciji sv. Jeronima jer je misija Kimbulu uz njihovu pomoć stavljeni na noge. Uvedene su struja i voda, izgrađena je kuća za svećenike s osam soba, pet vjeroučiličnih dvorana, tri za katekumene, a jedna dvorana nosi ime sv. Jeronima u čast provincije.¹⁶ Provincija i Mala braća u Dubrovniku puno pomažu u gradnji. Dakle, neki pomažu na ovaj način, a neki pomoći kumstva.

6. NAOBRABA I POSLANJE VJEROUČITELJA – KATEHISTA

Formacija katehista je jedan od tri prioriteta fra Ilijinog misionarskog poslanja. Zvanje i poslanje vjeroučitelja je dar Božji ponuđen cijeloj Crkvi i svakoj ljudskoj osobi koja želi, u svjetlu Božje objave, upoznati samog sebe i pravog Boga, svoj životni cilj i ostvarenje plana Božje ljubavi i Božje volje u svojem osobnom životu.

Prva dužnost i poslanje vjeroučitelja – katehista jest hraniti sebe i druge du-

¹⁶ Misisika nedjelja u Zadru – svjedočanstvo: fra Ilija Barišić, misionar u Kongu (25. 10. 2012.)

hovnom hranom, a to znači slušati i meditirati, moliti i navještati riječ Božju. Živjeti i izgraditi jedinstvo i sklad u obitelji – Crkvi koja mu je povjerila to poslanje.

Fra Ilijino je osobno iskustvo da bi svećenik – misionar u Africi, bez vjeroučitelja, katehista i animatora bio kao tijelo, odnosno „truplo“ bez udova, kao tijelo bez nogu i ruku... Upravo zato u njegovu misionarskom zvanju i poslanju, životu i radu jedan od glavnih prioriteta bijaše i jest: formacija vjeroučitelja – katehista. U njihovim franjevačkim misijama – župama svakog mjeseca barem je jedan cijeli dan posvećen formaciji vjeroučitelja – katehista. Dvaput godišnje održavaju se tečajevi cijeli tjedan za sve vjeroučitelje. Pouke koje je fra Ilija držao katehistima objavio je u obliku knjige katehetski centar u Bukavuu i to na jeziku maši, a knjiga je prevedena i na jezik kisvahili s naslovom „Želimo bolje upoznati TKO JE ISUS KRIST“.¹⁷

¹⁷ DR Congo – zvanje i identitet, naobrazba i poslanje vjeroučitelja – katehista u biskupiji Butembo-be(Ili. 1.2108.).http://

Nadbiskupijski katehetsko-liturgijski centar svake godine osposobljava 50 katehista, tzv. animatora koji se tijekom cijele godine formiraju za pojedine sektore/kapeljanje. Svaka župa, bez obzira na to pošalje li te godine koga ili ne, godišnje uplaćuje 300 dolara za školovanje katehista. No redovito se događa da župa svake godine nekoga pošalje. Nekada to budu školovani, ali šalju se i oni koji nisu završili srednju školu. U mnoge te kapelane svećenik dolazi jednom ili dva puta mjesečno. Animatori održavaju kateheze, a kada nema svećenika, drže službu riječi. Da im se pomogne u pripremi službe riječi, centar je zamolio fra Iliju da pripremi tri knjige s homilijama za liturgijsku godinu C.¹⁸

7. FORMACIJA DOMAĆIH FRANJEVAČKIH DUHOVNIH ZVANJA

Fra Ilijin misionarski cilj je osnivanje franjevačkog reda u Kongu. Uloga misionara je jednostavna – dovoditi ljudi k Bogu i omogućiti im susret s Kristom. Misionar zato, kao preduvjet, mora imati Boga u svom srcu, mora vjerovati.

Godine 1963. jedan je svećenik iz Konga postao franjevac i tada je on počeo odgajati njihove mlade za fratre. S njim je fra Ilija dosta surađivao. Bilo je tu još puno subraće, a među njima i naš sadašnji generalni ministar fra Michael Anthony Perry. Bilo je puno Poljaka i naših Hrvata iz Hercegovачke provincije. Godine 1985. dogovorili su se da se osnuje nova provincija u Kongu. Tako je i bilo. Kad se provincija osnovala, svi domaći su postali članovi te provincije, a misionari su mogli ostati u svojim matičnim provincijama ili ući u novu provinciju. Budući da je fra Ilija radio u odgoju, ušao je u tu provinciju.

¹⁸ www.misije.hr/iz-zivota-nasih-misionara/dr-kongo-zvanje-i-identitet,-naobrazba-i-poslanj (12.11.2020.)

¹⁹ Usp. Radosna vijest, Misiski list, XLIX. (2020.) 11, str. 12.

Danas u njihovoj provinciji imaju oko 200 svećenika. Imaju dvije kuće postulature, novicijat i bogosloviju. Postoji jedan problem koji je vezan uz primanje kandidata. Naime, problem je što je red od 2004. ograničio broj primanja kandidata. Franjevcu su u 4 velike pokrajine u Kongu: Katango, Kasai, Kiwu i Kinshasa. Iz svake pokrajine mogu se primiti samo 4 kandidata, a primjerice samo u Kiwu ima 6 biskupija. Druge kongregacije primaju puno više. Red se u Kongu dosta ukorijenio. Rim je ograničio iz nekih svojih razloga broj onih koje možemo primati. Razlozi mogu biti dobri, ali to im nikako ne odgovara i na tome će se morati raditi, jer godine milosti možda neće trajati tako dugo.¹⁹

U DR Kongu sve je manje misionara, ali je sve veći broj domaćih svećenika. U Franjevačkoj provinciji sv. Benedikta Afrikanca, koji je bio prvi crnac proglašen svetim, ima 148 članova, a samo su fra Ilija i još dvojica misionara. Također, zbog brojnosti generalne kurije zatražila je da se osnuje još jedna provincija i to u Kasayi. Ta je provincija osnovana prije dvije godine i nazvana Provincija sv. Marije Andeoske. U Provinciji Kiwu, gdje su franjevcu iz Hrvatske započeli misionarski rad i kojaje posvećena sv. Klari, ima 48 svećano zavjetovanih, a mladih ima 20-ak. Upravo su oni nada i budućnost. U fra Ilijinoj Misiji sv. Klare, Ngengere otvorena je i nova kuća za odgoj koja je zamišljena kao prepostulat, jer su zaključili da nivo školovanja nije na najkvalitetnijoj razini. Tako oni, uza studij filozofije i teologije te prepostulat, imaju školovanje u razdoblju od 10 godina za vrijeme kojega čak ne idu ni kući posjetiti roditelje i tako sve dok ne budu zaređeni za svećenike.²⁰